

הערכת תכנית אנגלית לגיל הרך

משתתפים

755 גנים,
421 בתי-ספר

עלויות

3,000 ש"ח
לכל מסגרת
(גן/בית ספר)

מטרת ההערכה

מתן מידע מבוסס ותומך החלטה
אודות אופן יישום התוכנית תוך
מעקב אחר השגת מדדי
התוצאה של התוכנית בשנה
הראשונה ליישומה.

על התוכנית

משרד החינוך פיתח תוכנית לימוד אנגלית החל מגיל הגן
ובכיתות א' וב', מתוך מחשבה כי חשיפה מוקדמת לתרומה
למוטיבציה ולסקרנות ללמידת השפה, ותהווה תשתית לרכישת
השפה בהמשך. התוכנית כוללת האזנה, צפייה ומשחק בעזרת
סרטונים, משחקי מחשב, ספרים ופעילויות עצמאיות. התוכנית
מתבצעת בשני פרקי זמן של חצי שעה כל אחד.

בשורה התחתונה

נמצא כי בבתי ספר ובגנים בהם התוכנית פועלת קיימת שביעות רצון גבוהה מאוד, ותפיסה כי התוכנית משיגה את יעדיה. אתגרים
בהטמעה ובהתמדה מיוחסים להתנעה באמצע השנה, לפערים בניהול ובמענה הלוגיסטי, לחשש מהובלה על ידי מורות שאינן
מורות לאנגלית, ומיוזמה של רשויות ללא רתימה מספקת של הצוותים. ההדרכות נתפסות כטובות אך לצד זאת קיים צורך בפיתוח
עזרי למידה מותאמים לצרכים השונים בשטח ובפיתוח יעדים ומדדים ברורים לבחינת אפקטיביות התוכנית.

פירוט והרחבה

נראה ששילוב אמצעי ההוראה, פעילות השירה
והריקודים, האווירה בכיתה ואי היבחנות גורמים
לתחושה בינונה המאפשרת למידה. בתצפיות
נמצא כי הלמידה נראית חווייתית, הרוב המכריע
של התלמידים מעורבים בפעילויות, חוזרים על
השירים הנלמדים ונראים אקטיביים ונהנים.

עדויות לניצני אוריינות המתבטאים במספר
המילים והמשפטים שהילדים רכשו (בבתי
הספר לרוב מעל 30 מילים). גם מתוך
התצפיות עולה שבכיתות הלימוד ישנם ניצני
אוריינות, השיעורים מתנהלים תוך כדי שילוב
השפה העברית/ערבית והאנגלית על ידי צוות
ההוראה והתלמידים כאחד.

מראיונות ותצפיות שנערכו, עולה שלפי דיווחי
המורות והגננות התכנית תורמת ומקדמת את
התלמידים, על אף קשיים תפעוליים וניהוליים. זאת
ועוד, רק 14% מהמורות ו-24% מהגננות סברו שזה
שלב גיל מוקדם מידי ללמד אנגלית. דבר המצביע על
תפיסות של בשלות ומוכנות ללמידה בקרב הילדים.

ממצאי סקר יולי 23

מעל 80%

מהמורות והגננות

מדווחות שהילדים עושים שימוש
באנגלית מעבר לשעות התכנית.
97% מהמורות ו-89% מהגננות
מדווחות שהילדים נהנים מהתכנית.

הצלחה

1 הנאה והתיידדות
עם השפה האנגלית

כ-85%

מהמורות והגננות

מדווחות שהתוכנית תורמת לידיעת
השפה, מקנה בסיס לרכישת השפה
וגורמת לתלמידים להיחשף לשפה
גם מעבר לשעות הפעילות.

הצלחה

2 התפתחות ניצני
אוריינות

מעל 80%

מהמורות והגננות

שביעות רצון מהתוכנית
ומעוניינות בהמשכה

הצלחה

3 לקיחת אחריות של
בתי הספר / הגנים
על הפעלת התוכנית

שנות הפעילות

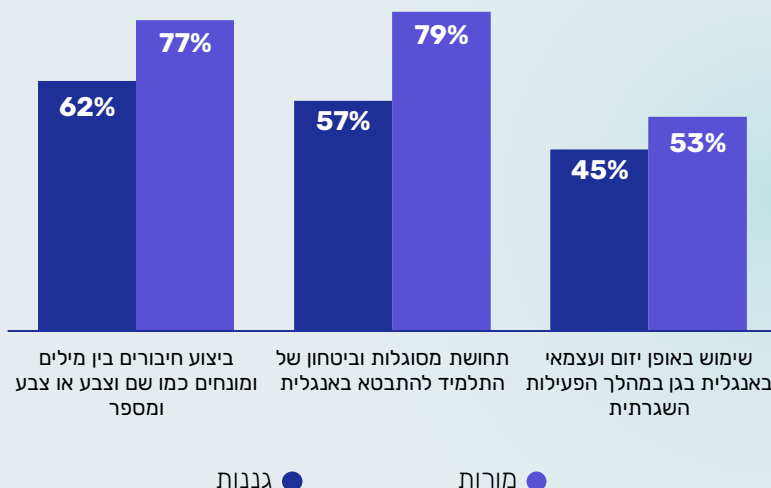

מה עוד מצאנו?

רכישת מיומנויות שפתיות *

רוב גדול של המורות בבית הספר וקצת יותר ממחצית בגן מדווחים על רכישה של מיומנויות הבנה ויישום ביחס לחומר הנלמד. כמחצית מדווחים על שימוש יזום באנגלית מעבר לגבולות התוכנית.

היקף אוצר המילים שנרכשו בתוכנית *

בבתי הספר רוב המורות מדווחות על רכישת אוצר מילים בן למעלה מ-30 מילים. בגנים אוצר המילים הינו מצומצם יחסית ברוב המקרים.

בבתי ספר בדירוג סוציאקונומי בינוני ונמוך מדווחים על רכישה של אוצר מילים נרחב יותר.

מספר המשפטים שהתלמידים חוזרים על דברי המורה נע בין 3-5.

אחוז התלמידים החוזר אחר המורה 80-90%.

כ- 90% מהתלמידים משתתפים במרבית השיעור.

אחוז מהזמן שהמורים משתמשים בהצגת תמונה/שיר/סרטון, תוך שיתוף התלמידים בפעילות- 50-70%.

היקף המילים	מורות (באחוזים)	גננות (באחוזים)
עד 20	20	51
21-30	20	26
31-50	35	17
51-100	21	5
יותר מ-100	4	1

מה עוד מצאנו?

- * מתוך רשימת המורים שהועברה – כשליש דווחו שאינם מלמדים בתוכנית – מה שמצביע על נשירה בשלב מוקדם ופערים בשליטה ובבקרה. כמעט ולא הייתה נטישה של התכנית במגזר הערבי.
- * ההיבט הלוגיסטי פעל באופן חלקי, חלק מהמורות לא קיבלו טבלטים, חלק מהטבלטים לא פעל, ערכות הגיעו מאוחר ולא תמיד לפי בחירת המורות/גננות.
- * רוב המורות המלמדות את התוכנית הן מורות לאנגלית (71%), זאת בניגוד לכוונה המקורית לייעד את התוכנית גם לכאלה שאינן שולטות בשפה האנגלית. בניתוח ההבדלים בין המורות שהן מורות לאנגלית לכאלה שלא, לא נמצא על פי רוב הבדל מובהק בשביעות הרצון ובהערכות הגבוהות של התוכנית. יצוין ש-90% מהמורות שאינן מורות לאנגלית מצהירות שיש להם ידע מספק להובלת התוכנית.
- * 58% המורות ו-47% מהגננות מדווחות שהבחירה להצטרף לתוכנית לא היתה ביוזמתן.
- * כ-80% מהגננות והמורות שבעות רצון מהתוכנית בכללותה. שביעות הרצון מהערכות והציוד הדיגיטלי הינה סביב 70%. אחוז דומה חש שיש לו כתובת לשאלות והבהרות.
- * 89% מהמורות ו-72% מהגננות דווחו שיש להן היכרות טובה עם תכני התוכנית ועקרונותיה. הרוב השתתפו בהשתלמות (74% מהמורות ו-91% מהגננות) – שיעור גבוה בהתחשב בכך שזו השנה הראשונה לתוכנית.
- * ההדרכות מוערכות כטובות – למעלה מ-70% מהמורות והגננות שבעות רצון וחשות שקבלו כלים, אף אם לעיתים ההדרכה מבוצעת בקבוצות גדולות ומתאימה פחות לאוכלוסייה הטרוגנית. 76% מהגננות ו-86% מהמורות קבלו הדרכה אישית, הרוב המוחלט (מעל 85%) חשות שקבלו כלים בהדרכה.
- * אמצעי ההדרכה שסופקו לבתי הספר הינם מגוונים ועשירים. הגעתם המאוחרת לבתי הספר הובילה למיצוי חלקי של משאבים אלו. מורות וגננות בחרו להשתמש בחומרים חיצוניים על אף עושר התכנים.

המלצות

מוטיבציה גבוהה של מורות/גננות כמו גם שימוש בדרכי למידה מותאמות לגיל – שירים, סרטונים, הפעלות וכד' – הם מפתחות עיקריים להצלחת התוכנית, חשוב לשמר ולהדגיש אותם.

לשם בדיקת אפקטיביות בפועל מומלץ בשנים הבאות לבצע מחקר מבוקר שכולל קבוצת מחקר וביקורת, תוך פיתוח מבחן שיבדוק את המיומנויות הרצויות בקרב הילדים לפני תחילת התוכנית ואחרי יישומה. בנוסף לבצע מחקר אורך בקרב המשתתפים בתוכנית על טווח של 5 שנים כדי לבחון מהם הישגיהם במבחן ההערכה הארצי באנגלית לאורך זמן לעומת קבוצת השוואה.

מומלץ לבחון מחדש את מודל ההטמעה הכלל יישובי. זאת לנוכח החשיבות של התגייסות המורות והגננות והעובדה שהתוכנית כנראה לא מתאימה לכול.

החשש מהתוכנית עקב שליטה חלשה של המורות באנגלית מצריך פעולה של הפחתת חששות משום שהאנגלית הנדרשת מהמורות/גננות היא ממש בסיסית, ובסופו של דבר אין פערים בתחושת המסוגלות של בעלות הרקע וחסרות הרקע באנגלית.

נדרש מהלך של בקרה על הנשירה מהתוכנית וסיבותיה – נראה כי תחושת עומס, חשש ממחסום השפה וקיומן של סוגיות פדגוגיות דחופות, מרכזיות לתהליך העזיבה או לאי ההצטרפות לתוכנית. לאור שביעות הרצון הגבוהה מומלץ להשתמש במורים ובגננות שהתנסו כשגרירות לתוכנית.

מומלץ להרחיב ולהעשיר את חומרי העזר למורות/גננות תוך קבלת פידבק באשר להתאמת החומרים. בהיבט העזרים – לדאוג לכמות גדולה יותר של טבלטים כך שיהיו לפחות כמה לכיתה / גן. בהקשר זה צריך לקחת בחשבון את הפערים בבשלות הטכנולוגית והתלות בתשתיות האינטרנט שכיום מהווים חסם בפני התוכנית

מערך המחקר

מועד ביצוע

שיטת המחקר

פברואר-מרץ 2023

מחקר איכותני:
ראיונות מובנים למחצה:
בסך הכל נערכו 91 ראיונות, מתוכם עם 15 מנהלות בתי ספר, 15 מנהלות גן, 12 רכזות אנגלית ורכזות גנים, 15 מורות, 29 תצפיות ו- 5 נציגי מטה והדרכה

יולי-אוגוסט 2023

מחקר כמותי:
סקרים טלפוניים:
435 גננות (81% השבה)
375 מורות (65% השבה)